

2. 10. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

ČEZ, a. s. (a nejen ona) není povinným subjektem dle zák. č. 106/99 Sb.

Dne 20. 6. 2017 vydal Ústavní soud pod sp. zn. IV. ÚS 1146/16 nálezn, kterým z rozhodující části vyhověl obchodní společnosti ČEZ, a. s. (dále jen stěžovatelka) a zrušil rozsudky Nejvyššího správního soudu a Městského soudu v Praze, neboť jimi bylo porušeno základní právo stěžovatelky na soudní ochranu, její právo vlastnit majetek a právo podnikat. Návrh na zrušení § 2 odst. 1 zákona [106/1999](#) Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, ve slovech „a veřejné instituce“ byl odmítnut jako zjevně neopodstatněný.

Spolek „V havarijní zóně JE Temelín“ (dále jen vedlejší účastník) požadoval podle § 17 odst. 1 písm. k) zákona [18/1997](#) Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon), po stěžovatelce blíže specifikovanou technickou a technologickou dokumentaci, týkající se činnosti jaderné elektrárny Temelín. Stěžovatelka odmítala vedlejšímu účastníkovi požadované informace poskytnout, a to jak podle výše uvedeného zákona, tak i podle zákona [106/1999](#) Sb., o svobodném přístupu k informacím. Namítala, že není veřejnou institucí podle § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím, a tedy se na ni nevztahuje povinnost poskytovat informace podle tohoto zákona. Tuto argumentaci uplatňovala i poté, co byla její rozhodnutí k žalobě vedlejšího účastníka Městským soudem v Praze zrušena. Poté, co Nejvyšší správní soud zamítl její kasační stížnost, podala proti rozhodnutím správních soudů ústavní stížnost.

Ústavní soud zrušil obě napadená rozhodnutí správních soudů. Ve svém odůvodnění předně zdůraznil, že rozšířením výčtu povinných subjektů podle § 2 odst. 1 zákona [106/1999](#) Sb., svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, o „veřejnou instituci“ byl tento zákon doplněn o neurčitý pojem, jehož smyslem je umožnit, aby se povinnost poskytovat informace vztahovala na co nejširší okruh veřejnoprávních subjektů, a to bez ohledu na jejich právní formu, nebo to, zda je jimi vykonávána veřejná správa vrchnostenským nebo nevrchnostenským způsobem. **Povahu veřejné instituce ve smyslu citovaného zákona však nelze přiznat obchodní společnosti, jejíž postavení se řídí zákonem o obchodních korporacích (dříve obchodním zákoníkem). Podřazení určité obchodní společnosti pod tento pojem by - při jeho současném zákonném vymezení - bylo možné jen v případě, že by tato naplňovala definiční znaky veřejné instituce a současně by veškeré právní následky spojené s tímto jejím postavením šly výlučně „k tíži“ veřejné moci. Muselo by tedy jít o případ subjektu, jehož postavení by bylo - co do podstaty - stejné bez ohledu na to, zda má formu obchodní společnosti, nebo některé z právnických osob veřejného práva. Jako příklad lze uvést akciovou společnost, jež byla zřízena zvláštním zákonem, kterým se řídí i její činnost, a jejímž jediným vlastníkem je stát, jemuž náleží rozhodovat o jejím zániku. Obchodní společnost naopak nemůže v žádném případě být veřejnou institucí, pokud by stát, územně samosprávný celek nebo jiný povinný subjekt podle zákona o svobodném přístupu k informacím nebyly jejími jedinými společníky, případně pokud by všichni její společníci nesestávali z těchto subjektů.**

Stěžovatelka je akciovou společností, která podniká v oblasti výroby a rozvodu elektřiny a tepla. Jejím nejvýznamnějším akcionářem je Česká republika, jejíž podíl na základním kapitálu činil k poslednímu dni let 2015 a 2016 69,78 % a podíl na hlasovacích právech 70,27 %.

Ačkoliv existence a fungování stěžovatelky s ohledem na předmět její činnosti plní určitý veřejný účel, podstata její existence a fungování spočívá především v podnikání, jehož účelem je dosahování zisku. Stěžovatelka se nijak nepodílí na výkonu veřejné moci a poukaz na její veřejný účel je oslaben i tím, že je pouze jedním ze soutěžitelů na trhu výrobců a distributorů elektřiny a nejedná se tedy o monopol. Povinnost poskytovat informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím by tak ovlivňovala její postavení v rámci hospodářské soutěže. Pokud by šla nad rámec informační povinnosti ostatních soutěžitelů, mohla by v závislosti na povaze poskytovaných informací (např. unikátní know-how) vést dokonce k ohrožení smyslu její existence.

Správní soudy založily svůj závěr o povaze stěžovatelky jako veřejné instituce, na tom, že ji stát fakticky ovládá. To ovšem dle Ústavního soudu neznamená, že má proto stěžovatelka povahu veřejné instituce. Stát totiž bez ohledu na velikost svého podílu v obchodní společnosti pouze vykonává svá práva, jež mu jako jakémukoliv jinému akcionáři přiznávají předpisy práva soukromého. Jeho většinový podíl tak sám o sobě nic nemění na povaze stěžovatelky jako soukromoprávního subjektu.

Uvedené závěry nebrání tomu, aby byla stěžovatelce či jakékoliv jiné obchodní společnosti (případně i s ohledem na účast státu) stanovena povinnost poskytovat informace o své činnosti, bude-li na tom veřejný zájem. Takováto povinnost však musí být stanovena zákonem. Jejich informační povinnost již dnes vyplývá z řady jiných zákonů, zmínit lze např. zákon o právu na informace o životním prostředí, atomový zákon nebo zákon o podnikání na kapitálovém trhu.

Úplné znění nálezu je k dispozici [zde](#).

JUDr. Tomáš Lichovník,
soudce Ústavního soudu

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Pojem „poskytovatel základních služeb“ v zákoně o kritické infrastruktuře](#)
- [Závaznost prorogační doložky v konosamentu pro třetí osoby ve světle aktuální judikatury Soudního dvora Evropské unie](#)
- [Drony v praxi: kde končí hračka a začíná právní odpovědnost?](#)
- [Jaké změny přináší velká novela rodinného práva od roku 2026?](#)
- [Zrušení údaje o trvalém bydlišti k návrhu vlastníka nemovitosti](#)
- [Rekodifikace soukromého práva na Slovensku: Příprava nového občanského zákoníku](#)
- [Vyzvedávání dětí ze školy: jak má škola postupovat při sporu rodičů?](#)
- [FIS desatero jako právní standard chování na sjezdovce — 1. Díl ze série Pravidla a odpovědnost při provozování zimních sportů](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 22.: Zprostředkovatelská činnost v energetice: pravidla, dohled Energetického regulačního úřadu a spory se spotřebiteli](#)
- [Náhrada za vnos do SJM při zániku SJM smrtí některého z manželů v pozůstalostním řízení](#)
- [Porušení zásady presumpce nevinny orgány činnými v trestním řízení a náhrada škody za nezákonné trestní stíhání](#)